

Nederlands Forensisch Instituut
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Jaarverslag 2011

DNA-databank
voor strafzaken

Voorwoord

De DNA-databank is een effectief opsporingsinstrument. Van alle door de politie aangeleverde sporen matcht 47% op enig moment met een persoon. In 2011 zijn via de DNA-databank 5.251 matches tussen sporen en personen gevonden. Wekelijks wordt meer dan 100 keer de naam van een tot op dat moment nog onbekende eigenaar van een spoor aan het Openbaar Ministerie en politie doorgegeven. In ongeveer 10% van de gevallen betreft het een ernstig delict zoals een zedenzaak, overval of levensdelict.

Zoals u in het jaarverslag 2010 hebt kunnen lezen, beschouwt het College bescherming persoonsgegevens celmateriaalmonsters als persoonsgegevens. In het derde kwartaal van 2011 heb ik daarom – in overleg met de ondernemingsraad van het NFI – besloten om de eindverantwoordelijkheid voor het beheer van celmateriaal waaruit DNA-profielen worden gemaakt, per 1 januari 2012 onder te brengen bij de door mij geman-deerde beheerder van de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken. Het ligt voor de hand om de eind-verantwoordelijkheid over het beheer van beide typen persoons-gegevens in één afdeling onder te brengen, te meer omdat het celmateriaal even lang bewaard moet worden als de daarbij behorende DNA-profielen.

Eind 2011 is de wet tot stand gekomen die een nieuw type forensisch DNA-onderzoek introduceert. Het gaat hier om het DNA-verwantschapsonderzoek. Via dit onderzoek is het onder meer mogelijk gemaakt om daders van ernstige misdrijven waarvan geen DNA-profiel beschikbaar is, op het spoor te komen via familieleden waarvan het DNA-profiel wél beschikbaar is. Met name in Engeland maar ook in Amerika zijn al tientallen oude ernstige misdrijven op deze manier opgelost. Om u meer inzicht te geven in de uitvoering, de mogelijkheden én onmogelijk-heden van forensisch DNA-verwantschapsonderzoek is dit onderwerp gekozen als invulling van het themahoofdstuk van het jaarverslag 2011.

Ik wens u veel leesplezier met dit inmiddels zesde jaarverslag van de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken.

Dr. T.B.P.M. Tjin-A-Tsoi
Algemeen directeur Nederlands Forensisch Instituut

1 Inleiding

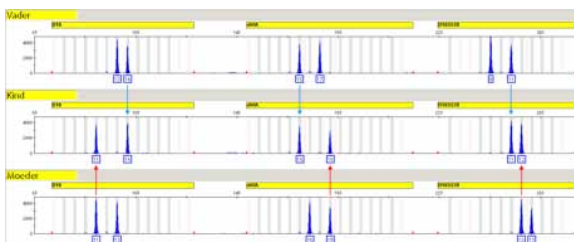
Het thema van dit jaarverslag is forensisch DNA-verwantschapsonderzoek. Directe aanleiding daarvoor is de totstandkoming in 2011 van de wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden in verband met de introductie van DNA-verwantschapsonderzoek en DNA-onderzoek naar uiterlijk waarneembare persoonskenmerken van het onbekende slachtoffer en de regeling van enige andere onderwerpen (Stb. 2011, 555). Die wet maakt, zoals de citeertitel van die wet al aangeeft, dit type onderzoek mogelijk. Dit thema komt in hoofdstuk 2 aan bod. Hoofdstuk 3 kijkt terug op de vooraf geformuleerde doelstellingen voor 2011 en in hoeverre deze doelen behaald zijn. In hoofdstuk 4 staan de jaarlijkse kengetallen van de DNA-databank: de samenstelling, de groei en het aantal matches. Het gaat daarbij zowel om matches uit de Nederlandse DNA-databank, als om matches uit Europese DNA-databanken die op dit moment al toegankelijk zijn via de EU-Prüm-Raadsbesluiten. De voortdurende kwaliteitscontrole en verbeteringen die deel uitmaken van het beheer van de DNA-databank, komen aan de orde in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 besteedt aandacht aan de veranderingen in de wet- en regelgeving die voor de DNA-databank belangrijk zijn. Het zevende hoofdstuk is gewijd aan de voorlichting over de DNA-databank zoals de internetsite www.DNAsporen.nl. Daar zijn de groei van de Nederlandse DNA-databank en andere ontwikkelingen op het gebied van forensisch DNA-onderzoek te volgen. Daarna worden in hoofdstuk 8 projecten behandeld waarin de DNA-databank een rol speelt. De DNA-databank voor Vermiste Personen komt in hoofdstuk 9 aan de orde. Vervolgens gaat hoofdstuk 10 in op een aantal internationale zaken. Tenslotte wordt in het afsluitende hoofdstuk 11 vooruitgekeken naar 2012. De thema's van alle jaarverslagen vindt u in de bijlage.

2 Forensisch DNA-verwantschapsonderzoek

Bij DNA-verwantschapsonderzoek wordt door middel van het vergelijken van DNA-profielen nagegaan of personen aan elkaar verwant kunnen zijn. Civiel DNA-verwantschapsonderzoek gebeurt al heel lang, bijvoorbeeld vaderschapsonderzoek om alimentatiegeschillen te beslechten. Ook het NFI doet DNA-verwantschapsonderzoek voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) in het kader van gezinsherenigingsverzoeken. De IND wil dan controleren of het de eigen kinderen van de aanvrager zijn die mee naar Nederland komen. Ook bij het vermiste personenonderzoek dat het NFI voor het KLPD uitvoert¹, wordt DNA-verwantschapsonderzoek al toegepast. Door de in de hoofdstuk 1 aangehaalde wet is het ook mogelijk om DNA-verwantschapsonderzoek te gebruiken voor opsporing en vervolging in strafzaken. In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe DNA-verwantschapsonderzoek werkt en op welke manier het kan worden toegepast.²

2.1 Het DNA van verwanten

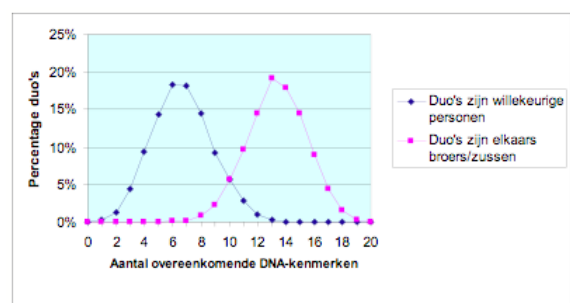
Kinderen krijgen hun DNA van hun ouders. De helft van de ene ouder en de helft van de andere ouder. Figuur 1 legt dit uit aan de hand van de DNA-profielen van een vader, een moeder en een kind. Van de drie maal twee DNA-kenmerken van het kind is er telkens één bij de vader terug te vinden en één bij de moeder.

Figuur 1: DNA-profielen van een vader, een moeder en hun kind.

Het DNA van mensen is opgeslagen in 23 paar chromosomen, 22 paar zogenaamde autosomale chromosomen en één paar geslachtschromosomen die met X en Y worden aangeduid. Vrouwen hebben twee X-chromosomen en mannen hebben een X- en een Y-chromosoom. Bovenstaande DNA-profielen bestaan uit autosomale DNA-kenmerken. Welke van beide autosomale DNA-kenmerken een kind van een ouder erft, is toeval. Doordat bij het overerven van autosomale DNA-kenmerken slechts vier mogelijke combinaties mogelijk zijn³, hebben broers en zussen gemiddeld meer DNA-kenmerken met elkaar gemeen dan willekeurige personen. In figuur 2 is te zien dat uitgaande van DNA-profielen die uit 20 DNA-kenmerken bestaan, willekeurige personen gemiddeld zes tot zeven DNA-kenmerken met elkaar gemeen hebben en broers en zussen dertien tot veertien. Van dit gegeven wordt gebruik gemaakt om personen te vinden die broer of zus van elkaar zouden kunnen zijn.

Naast DNA dat een kind van zijn beide ouders erft, is er ook DNA dat een kind maar van één ouder krijgt. Dat zijn het Y-chromosomale DNA en het mitochondriale DNA. Y-chromosomaal DNA ligt op het Y-chromosoom en erft daardoor in principe⁴ onveranderd over van vader op zoon. Mitochondriaal DNA bevindt zich in de mitochondriën, onderdelen van een cel die voor de energievoor-

Figuur 2: Aantal overeenkomende DNA-kenmerken bij willekeurige personen en bij broers en zussen.

¹ Zie hoofdstuk 9.

² Veel meer informatie over (forensisch) DNA-verwantschapsonderzoek is te vinden in het 34 pagina's tellende hoofdstuk 10 van het boek: De essenties van forensisch biologisch onderzoek. Humane biologische sporen en DNA (2009) A.J. Meulenbroek et al. Uitgeverij Paris; ISBN: 978 90 77320 82 2; NUR: 923/824.

³ Vader: AB, moeder: CD, mogelijke kinderen: AC, AD, BC, BD.

⁴ Bij de vorming van geslachtscellen ontstaan er heel af en toe (frequentie ± 1 op 10.000) mutaties in het Y-chromosomale of mitochondriale DNA waardoor er toch verschillen kunnen ontstaan tussen het Y-chromosomale DNA van vaders en zonen of het mitochondriale DNA van moeders en hun kinderen.

ziening zorgen. Mitochondriën komen wél voor in eicellen, maar niet in de koppen van spermacellen. Bevruchte eicellen bevatten daarom alleen mitochondriën van de moeder en mitochondriaal DNA erft daarom in principe onveranderd over van moeder op kind. In de figuren 3a en 3b is te zien hoe Y-chromosomaal DNA en hoe mitochondriaal DNA overerft in een stamboom.

Via Y-chromosomaal DNA-onderzoek kan worden nagegaan of personen in de mannelijke lijn aan elkaar verwant zijn. En via mitochondriaal DNA-onderzoek of personen in de vrouwelijke lijn aan elkaar verwant zijn.

2.2 Forensisch DNA-verwantschapsonderzoek

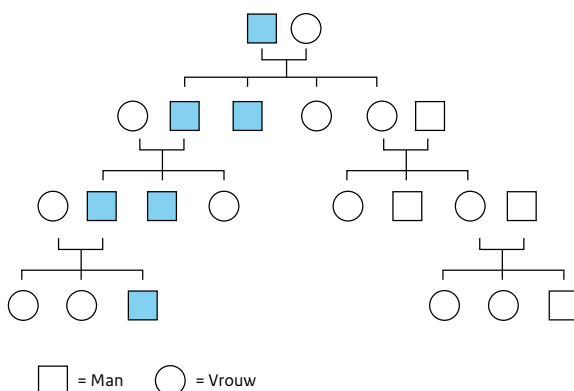
Door de eerder genoemde wet is het mogelijk om DNA-verwantschapsonderzoek te gebruiken om ernstige misdrijven op te lossen. Door actief te zoeken naar mogelijke bloedverwanten van de eigenaar van een spoor, vindt de politie wellicht nieuwe aanwijzingen voor wie de dader zou kunnen zijn. Als via een zoekactie in de DNA-databank bijvoorbeeld een mogelijke broer van de eigenaar van een spoor gevonden wordt, kan de politie gaan onderzoeken of de gevonden persoon inderdaad een broer heeft die de eigenaar van het spoor zou kunnen zijn. Bijvoorbeeld doordat deze broer tijdens het vooronderzoek wel in beeld is geweest, maar niet als verdachte is (of kon worden) aangemerkt.

Ook bij grootschalig DNA-onderzoek kan forensisch DNA-verwantschapsonderzoek nuttig zijn. Doordat deelname aan grootschalig DNA-onderzoek vrijwillig is, kan het voorkomen dat de eigenaar van een spoor niet geneigd is om mee te doen aan een dergelijk onderzoek. Door een grootschalig Y-chromosomaal DNA-onderzoek worden niet alleen matches gevonden met de eigenaar van een spoor zelf, maar ook met personen die in de mannelijke lijn aan hem verwant zijn. Via deze personen kan de politie door middel van tactisch onderzoek de echte eigenaar van het spoor proberen te vinden.

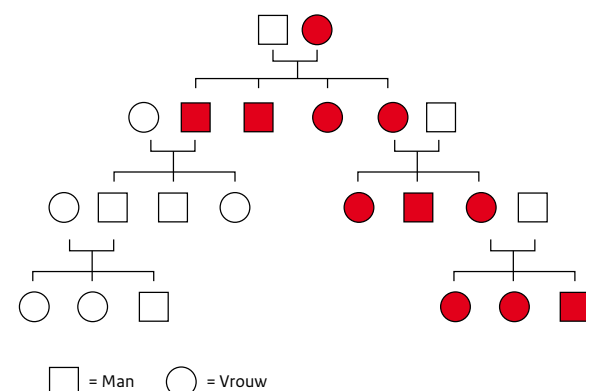
Bijvoorbeeld door te zoeken naar mensen met dezelfde achternaam, omdat die in Nederland meestal ook via de mannelijke lijn wordt doorgegeven. Omdat de gezochte persoon meestal een man is, heeft grootschalig mitochondriaal DNA-onderzoek naar verwantschap in de vrouwelijke lijn meestal geen zin.

2.3 Aanvullend DNA-onderzoek

Doordat bij autosomaal forensisch DNA-verwantschapsonderzoek gezocht wordt naar DNA-profielen die niet volledig maar slechts gedeeltelijk met elkaar overeenkomen, kan dit ook bij toeval gebeuren. Dan lijken de gevonden DNA-profielen van verwante personen afkomstig te zijn, maar zijn dat niet. Afhankelijk van de zeldzaamheid van de DNA-profielkenmerken waarmee het NFI zoekt, kan een zoekactie in de DNA-databank duizenden mogelijke verwanten opleveren. Het is niet mogelijk – en uit privacy oogpunt ook niet wenselijk – om de politie naar zulke grote hoeveelheden personen tactisch onderzoek te laten doen. Daarom zal het NFI in de meeste gevallen aanvullend DNA-onderzoek uitvoeren om zoveel mogelijk personen uit te sluiten van de mogelijke verwantenlijst waar de politie mee aan het werk moet. Zo kan het NFI méér autosomale DNA-kenmerken van het spoor bepalen van de gevonden mogelijke verwanten. Daardoor gaat de zeldzaamheid van de matchende DNA-kenmerken omhoog en zullen er vals positieve mogelijke verwanten worden uitgesloten. Bij mogelijke verwanten in de mannelijke lijn kan Y-chromosomaal DNA-onderzoek worden gedaan. Als mogelijke verwanten een ander Y-chromosomaal DNA-profiel dan het spoor hebben, vallen ze af als mogelijke verwant. Het aanvullende DNA-onderzoek om het aantal mogelijke verwanten te reduceren tot een 'shortlist' voor de politie, kost tijd en is arbeidsintensief maar voorkomt dat personen in vervolgonderzoek door de politie onnodig in hun privacy worden aangetast.

Figuur 3a: Overerving van Y-chromosomaal DNA.

Figuur 3b: Overerving van mitochondriaal DNA.

2.4 Andere vormen van forensisch DNA-verwantschapsonderzoek

Andere vormen van forensisch DNA-verwantschapsonderzoek zijn bijvoorbeeld:

- Vergelijkend DNA-onderzoek aan foetaal materiaal dat is verkregen bij een abortus van een slachtoffer dat zwanger is geraakt na een verkrachting. Door het DNA-profiel van de foetus te vergelijken met de DNA-profielen van het slachtoffer en een verdachte kan aannemelijk worden gemaakt dat de verdachte de vader is van de foetus en dus ook verantwoordelijk kan zijn voor de verkrachting.
- Van een vondeling of het stoffelijk overschot van een baby kan via DNA-verwantschapsonderzoek worden vastgesteld wie de ouders zijn.

Terwijl bij de eerder besproken werkwijzen met behulp van DNA-profielen van in de onderzochte zaak onschuldige verwanten⁵ geprobeerd wordt tot een verdachte te komen, kan bij deze vormen van forensisch DNA-verwantschapsonderzoek de verwante verdachte in de zaak zijn.

2.5 Actief en passief forensisch DNA-verwantschapsonderzoek

Wanneer bewust en actief gezocht wordt naar verwanten van een verdachte, spreekt men van actief forensisch DNA-verwantschapsonderzoek. Hiervoor gelden strenge randvoorwaarden (zie § 2.6). Als een DNA-deskundige bij toeval op een mogelijke verwantschap stuit, spreken we van passief forensisch DNA-verwantschapsonderzoek. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als een DNA-deskundige de DNA-profielen van een spoor en een verkrachtingslachtoffer met elkaar vergelijkt en ziet dat beide profielen sterk met elkaar overeen komen. De DNA-deskundige mag dit soort waarnemingen ook opnemen in de rapportage.

2.6 Randvoorwaarden en beperkingen

Forensisch DNA-verwantschapsonderzoek is een nieuw opsporingsmiddel, maar geen wondermiddel. De politie kan de echte eigenaar van een spoor alleen vinden als er een verwant van die persoon in de DNA-databank zit. Actief forensisch DNA-verwantschapsonderzoek mag alleen worden toegepast bij misdrijven waarop een gevangenisstraf van acht jaar of meer staat, en een beperkt aantal ernstige gewelds- en zedenmisdrijven, die ten minste met zes jaar gevangenisstraf worden bedreigd. Voor grootschalige onderzoeken of DNA-databankbevestigingen is toestemming van het College van procureurs-generaal vereist en voor DNA-databankbevestigingen bovendien een machtiging van een rechter-commissaris. Technisch gezien is een forensisch DNA-verwantschapsonderzoek alleen mogelijk wanneer er een volledig of voldoende informatief DNA-profiel van een duidelijk daderspoor beschikbaar is én er voldoende celmateriaal aanwezig is voor vervolgonderzoek.

⁵ Dat kunnen de DNA-profielen van de verdachten en veroordeelden in de DNA-databank zijn, maar ook van derden die vrijwillig meewerken aan het onderzoek.

3 Evaluatie doelen 2011

Ter uitwerking van de Wet identiteitsvaststelling verdachten, veroordeelden en getuigen die op 1 oktober 2010 in werking is getreden, is in het Besluit DNA-onderzoek in strafzaken geregeld dat de Justitiële Informatiedienst (JustID) het NFI zou informeren wanneer een DNA-profiel van bijvoorbeeld verdachten en veroordeelden vernietigd moet worden. In 2011 heeft JustID vanwege de hiervoor nog ontbrekende applicatie deze functie nog niet kunnen vervullen. Daarom bewaakt het NFI op dit moment nog de bewaartermijnen van DNA-profielen. Wel is in 2011 het elektronische berichtenverkeer tussen het Openbaar Ministerie en de DNA-databank tot stand gekomen. Als gevolg daarvan is de papieren informatiestroom sterk verminderd en werd het voor het NFI minder belastend om de bewaartermijnen van de DNA-profielen te blijven bewaken.

De beheerder van de DNA-databank heeft in het jaarverslag 2010 ook een aantal andere specifieke doelen voor 2011 geformuleerd. Hieronder staat in hoeverre deze doelen zijn gerealiseerd.

Aansturen van de jaarlijkse actualisatie van het ENFSI DNA-werkgroepdocument 'DNA-database Management. Review and Recommendations'.

In 2011 is de bestaande inhoud geactualiseerd én zijn twee nieuwe onderdelen toegevoegd: een hoofdstuk over DNA-databanken voor vermiste en ongeïdentificeerde personen en een bijlage met richtlijnen en formulieren voor audits van DNA-databanken.

Inhoudelijke organisatie van de zevende European CODIS User Conference.

De zevende Europese bijeenkomst voor CODIS-gebruikers heeft op 6 april 2011 in Brussel plaatsgevonden. Het thema was 'vermiste personen' en verschillende organisaties hebben presentaties over dit thema gehouden.

Deelname aan het testprogramma van de FBI m.b.t. het DNA-databankprogramma CODIS 7 en ingebruikname van dat programma na de vrijgifte door de FBI.

Alle tests zijn in 2011 succesvol afgerond en CODIS 7 is zowel nationaal als internationaal in gebruik genomen.

Organisatie van de opname van de nieuwe European Standard Set in de Prüm-software.

Zowel Duitsland als de FBI waren ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag nog druk bezig om de door hen ontwikkelde software aan te passen en te testen.

Stappen ondernemen om de DNA-profielen uit de DNA-databank voor vermiste personen opgenomen te krijgen in de DNA-databank van Interpol.

Vanwege de afhankelijkheid van de VtsPN⁶ voor het behalen van deze doelstelling, was zij voorzichtig geformuleerd. Maar dankzij de constructieve medewerking van de VtsPN worden Nederlandse DNA-profielen van vermiste en ongeïdentificeerde personen sinds 31 oktober 2011 ook opgenomen in de DNA-databank van Interpol.

Ontwikkeling van een rapportage van Prüm matches met veroordeelden die in het opsporingsregister vermeld staan.

Deze rapportage is ontwikkeld. Het Openbaar Ministerie bekijkt nog of en zo ja op welke manier het Openbaar Ministerie er gebruik van wil maken.

Overname van de controle en eventuele correctie van de gegevens van personen in de DNA-databank na een match door de afdeling DNA-databank.

Deze werkzaamheden zijn in het eerste kwartaal van 2011 door de afdeling DNA-databank overgenomen van de afdeling Humane Biologische Sporen van het NFI. Medewerkers van de afdeling DNA-databank zien zowel de door het NFI geregistreerde gegevens als de in de strafrechtsketendatabank (SKDB) geregistreerde gegevens als zij matches vastleggen in het centrale systeem van het NFI. Zij merken eventuele verschillen als eerste op.

⁶ VtsPN: Voorziening tot samenwerking Politie Nederland.

4 Resultaten 2011

Dit hoofdstuk beschrijft hoeveel DNA-profielen in 2011 in de DNA-databank zijn opgenomen en hoeveel matches dit opleverde.

4.1 Groei DNA-databank

Tabel 1 en figuur 4 tonen de groei van de DNA-databank in 2011 ten opzichte van de jaren ervoor. Het aantal DNA-profielen van personen in de DNA-databank groeide met 21.268 van 108.799 tot 130.067. Dit zijn er 4.793 meer dan in 2010. De stijging van het jaarlijkse aantal opgenomen personen werd al in 2010 verwacht, omdat in mei van dat jaar de wet DNA-onderzoek bij veroordeelden van kracht werd. Deze stijging lijkt nu te zijn begonnen. Van de 130.067 personen zijn er 115.824 op basis van deze wet in de DNA-databank opgenomen.

In 2011 werden 1.194 DNA-profielen van personen uit de DNA-databank verwijderd omdat een persoon niet langer als verdachte of veroordeelde kon worden aangemerkt, of omdat een persoon meerdere keren bleek te zijn bemonsterd. Het totaal van alle ooit verwijderde DNA-profielen van personen komt daarmee op 6.677.

Het aantal DNA-profielen van sporen⁸ in de DNA-databank groeide in 2011 met 4.486 van 44.672 tot 49.158. In het verslagjaar werden 3.353 sporen uit de DNA-databank verwijderd omdat het Openbaar Ministerie de beheerder van de DNA-databank meldde dat de bijbehorende zaak was afgedaan. Het totaal van alle sporen die uit de DNA-databank verwijderd zijn, komt hiermee op 13.971. Van de 49.158 spoorprofielen die in de DNA-databank aanwezig zijn, is ongeveer 30% (15.027) al via matches gekoppeld aan personen en hierover is gerapporteerd⁹. Dit houdt in dat van 34.131 sporen de eigenaar nog niet bekend is.

4.2 Minderjarigen in de DNA-databank

Tabel 2 toont hoeveel personen vanaf de oprichting van de DNA-databank in 1994 tot en met 31 december 2011 als minderjarige (12 t/m 17 jaar) in de DNA-databank zijn opgenomen en hoeveel daarvan op 31 december 2011 nog steeds minderjarig waren. Het grote verschil wordt veroorzaakt doordat personen die niet langer verdacht waren, zijn verwijderd én door personen die meerderjarig

Jaar	Sporen	Personen	Totaal van sporen en personen
1997	21	28	49
1998	708	304	1.012
1999	1.285	317	1.602
2000	321	362	683
2001	1.118	392	1.510
2002	2.169	857	3.026
2003	6.278	1.465	7.743
2004	7.500	2.716	10.216
2005	5.823	8.306	14.129
2006	4.311	12.309	16.620
2007	4.033	18.639	22.672
2008	4.824	27.186	32.010
2009	2.565	19.443	22.008
2010	3.716	16.475	20.191
2011	4.486	21.268	25.754
Totaal 1997-2011	49.158	130.067	179.225

Tabel 1: Jaarlijkse netto⁷ aantal aan de DNA-databank toegevoegde DNA-profielen.

⁷ Netto: aantal opgenomen DNA-profielen min het aantal verwijderde DNA-profielen.

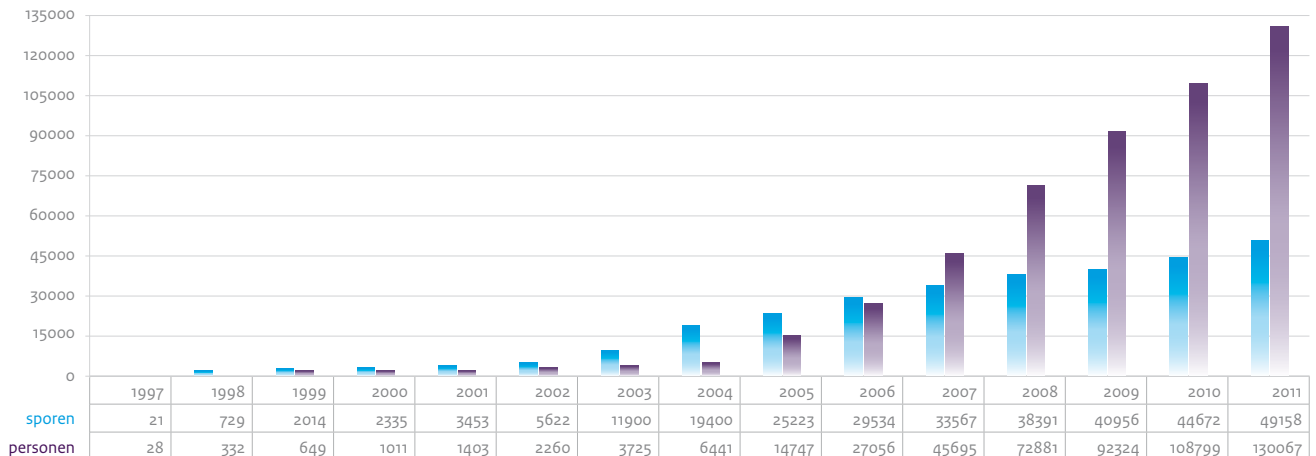
⁸ Sporen: celmateriaal dat gerelateerd is aan een delict en aanwijzingen kan verschaffen over de toedracht en de pleger(s) van een delict (bijvoorbeeld: bloed, speeksel, sperma, haren, huidcellen, enzovoort).

⁹ Deze sporen mogen pas uit de DNA-databank worden verwijderd, na ontvangst van een kennisgeving van het Openbaar Ministerie dat de zaak is afgedaan.

werden. Grotere arrondissementen zorgen uiteraard voor opname¹⁰ van meer personen in de DNA-databank dan kleinere arrondissementen. Daarom vermeldt de tabel het totaal aantal personen dat elk arrondissementsparket in de DNA-databank liet opnemen en is het aantal minderjarigen ook als percentage daarvan uitgedrukt.

Het aantal personen dat als minderjarige in de DNA-databank is opgenomen, groeide in 2011 met 2.513 van 14.800 tot 17.313. Het totale percentage minderjarigen dat is opgenomen wijkt niet significant af van dat van 2010 (12,6% t.o.v. 13%).

Figuur q: Cumulatieve groei van het aantal in de DNA-databank aanwezige DNA-profielen.

Opdrachtgever	Totaal aantal opnames	Minderjarig bij opname	%	Minderjarig op 31-12-11	%
Alkmaar	3.309	519	15,7	104	3,1
Almelo	3.945	549	13,9	121	3,1
Amsterdam	14.217	1.932	13,6	367	2,6
Arnhem	8.185	1.012	12,4	161	2,0
Assen	3.347	334	10,0	115	3,4
Breda	9.080	1.291	14,2	364	4,0
's-Hertogenbosch	8.994	943	10,5	183	2,0
's-Gravenhage	13.625	1.915	14,1	433	3,2
Dordrecht	3.984	603	15,1	98	2,5
Groningen	4.040	488	12,1	103	2,5
Haarlem	8.567	1.004	11,7	329	3,8
Leeuwarden	4.277	425	9,9	109	2,5
Maastricht	4.175	475	11,4	132	3,2
Middelburg	3.206	423	13,2	121	3,8
Roermond	3.550	454	12,8	117	3,3
Rotterdam	15.283	2.525	16,5	646	4,2
Utrecht	8.182	1.087	13,3	301	3,7
Zutphen	3.450	460	13,3	49	1,4
Zwolle-Lelystad	5.589	716	12,8	144	2,6
Andere en landelijke opdrachtgevers	8.485	158	1,9	24	0,3
Totaal	137.490	17.313	12,6	4.021	2,9

Tabel 2: Aantal in de DNA-databank opgenomen minderjarigen.

¹⁰ Het totaal aantal opnames (137.490) is wat groter dan het aantal in de DNA-databank aanwezige personen (130.067) plus het aantal verwijderde persoonsprofielen (6.677) omdat van een aantal personen nog meerdere DNA-profielen in de DNA-databank aanwezig zijn.

4.3 Toeleverende laboratoria

Ieder ISO-17025 geaccrediteerd forensisch DNA-laboratorium dat DNA-onderzoek doet in strafzaken moet de daaruit voortkomende DNA-profielen in de DNA-databank laten opnemen. Naast DNA-profielen van het NFI en het Forensisch Laboratorium voor DNA Onderzoek (FLDO) van de Universiteit Leiden, ontving de databank daarom in 2011 ook tientallen DNA-profielen van BaseClear (het DNA-laboratorium van Verilabs) en DNalysis (het DNA-laboratorium van The Maastricht Forensic Institute) en Independent Forensic Services.

In december 2011 kwamen de de beheerder van de DNA-databank en de vertegenwoordigers van deze laboratoria bij elkaar. Op deze jaarlijkse bijeenkomst gaf de beheerder van de DNA-databank een overzicht van eventuele wijzigingen in wet- en regelgeving. Verder wordt bekeken of de werkprocessen en/of de technische criteria voor opname van DNA-profielen in de Nederlandse DNA-databank aangepast moeten worden.

4.4 Nationale matches

Tabel 3 geeft de toename weer van het aantal spoor-persoon-matches en de netto¹¹ toename van het aantal spoor-spoor-matches die in de afgelopen jaren via de Nederlandse DNA-databank gevonden zijn.

Het aantal in 2011 gevonden spoor-persoon-matches is ongeveer 50% hoger dan in 2010. Deze forse toename kan niet alleen verklaard worden uit het grotere aantal personen dat in 2011 in de DNA-databank is opgenomen. Deze forse toename valt samen met de volledige inwerkingtreding van de wet 'DNA-onderzoek bij veroordeelden', waardoor nu ook veelplegers worden opgenomen in de DNA-databank. De afname van het netto aantal spoor-spoor-matches in 2011 wijst ook in die richting. Er

zijn 133 meer spoor-spoor matches omgezet in spoor-persoon-matches dan dat er nieuwe spoor-spoor-matches zijn bijgekomen. Dit wijst erop dat er in het afgelopen jaar veel oude sporenclusters (die worden veroorzaakt door veelplegers) zijn gekoppeld aan personen. Als we het totaal aantal gevonden spoor-persoon-matches (29.792) vergelijken met het aantal sporen dat ooit in de DNA-databank is opgenomen (63.129)¹² dan zien we dat 47% van de sporen die in de DNA-databank worden opgenomen een match heeft gegeven met een persoon. Vaak gebeurt dat meteen bij de opname van het DNA-profiel van het spoor in de DNA-databank maar vaak ook pas later als de donor van het spoor aan de DNA-databank wordt toegevoegd. Onderstaand kader geeft de belangrijkste kengetallen weer van de DNA-databank.

Kengetallen DNA-databank op 31-12-2011

DNA-profielen van personen:	130.067
DNA-profielen van sporen:	49.158
Spoor-persoon-matches:	29.792
Spoor-spoor-matches:	4.914
Percentage sporen dat bij opname een match met een persoon geeft:	28
Percentage sporen dat uiteindelijk een match met een persoon geeft:	47
Internationale matches (4.6):	2.291

4.5 Matches met veroordeelden

In 2011 startte een studie vanuit het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WOCD) naar de effectiviteit van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden. Voor de beheerder van de DNA-databank was dit aanleiding voor een nadere analyse van de matches

	Tot 2005	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Totaal
Spoor-persoon-matches	4.654	2.967	2.457	3.326	4.057	3.578	3.502	5.251	29.792
Netto ¹¹ spoor-spoor-matches	3.184	356	489	348	177	169	324	-133	4.914

Tabel 3: Aantal via de Nederlandse DNA-databank gevonden spoor-persoon-matches en spoor-spoor-matches.

¹¹ Netto betekent: het overgebleven aantal spoor-spoor-matches. Als met elkaar matchende sporen op een later tijdstip matchen met een persoon worden het spoor-persoon-matches. Een negatieve waarde betekent dat er meer spoor-spoor matches zijn omgezet in spoor-persoon-matches dan dat er nieuwe spoor-spoor-matches zijn bijgekomen.

¹² Ooit opgenomen (63.129) = aanwezig (49.158) + verwijderd (13.971).

veroorzaakt door de 115.824 personen die van 2005 tot en met 2011 op basis van deze wet zijn opgenomen in de DNA-databank. Uit deze analyse komt naar voren dat 8.405 (7,2%) veroordeelden matches met sporen hebben veroorzaakt. Bij 5.724 veroordeelden (4,9%) was dat direct bij opname in de DNA-databank. De veroordeelde matchte in zo'n geval met sporen uit onopgeloste zaken. Onderstaand kader beschrijft een zaak uit 1994 die in 2011 dankzij een dergelijke DNA-match alsnog tot een veroordeling heeft geleid.

Verkrachting uit 1994 in 2011 bestraft

Op 13 september 1994 rond 22.30 uur liet een toen 71-jarige vrouw in Den Helder haar hond uit toen zij in de bosjes werd getrokken. Het slachtoffer werd verbaal en met een mes bedreigd en verkracht. Het aangetroffen DNA van de dader werd opgenomen in de DNA-databank. In 2010, zestien jaar later, werd het DNA-profiel van een 47-jarige man in de DNA-databank opgenomen naar aanleiding van een veroordeling voor brandstichting. Dat leverde een match op met het DNA-profiel uit de verkrachtingszaak van 1994. Aangezien de verjaringstermijn voor verkrachting (20 jaar) nog niet was verstreken, kon het Openbaar Ministerie alsnog overgaan tot vervolging. Tegen de verdachte werd 32 maanden geëist waarbij onder meer rekening werd gehouden met de ernst van het feit, het geweld dat is gebruikt en de impact op het slachtoffer. De nu 87-jarige vrouw durft sinds het voorval niet meer alleen naar buiten. In 2011 kreeg de dader door de rechtbank van Alkmaar een straf opgelegd van twee jaar cel.

De andere 2.681 veroordeelden (2,3%) gaven pas na verloop van tijd matches, toen nieuwe sporen aan de DNA-databank werden toegevoegd. In het totaal veroorzaakten deze 8.405 veroordeelden 13.492 matches met sporen, gemiddeld 1,6 matches per veroordeelde. Al

deze matches zijn aan het Openbaar Ministerie (en in kopie aan de politie) gerapporteerd. Afgezien van de matches waaraan in de media aandacht is besteed, is het bij de beheerder van de DNA-databank niet bekend in welke mate deze 13.492 matches hebben geholpen bij opsporing en vervolging. In tabel 4 is aangegeven uit welk type zaken de matchende sporen afkomstig waren.

In onderstaande analyse zijn de matches van internationale DNA-profielvergelijkingen niet meegenomen. Dit soort matches zijn vaak alleen van belang voor het land waar het DNA-profiel van het spoor vandaan komt. Als een spoor uit het buitenland een match geeft met een veroordeelde in de Nederlandse databank, kan daarmee wellicht een zaak in het buitenland worden opgelost maar niet in Nederland. Persoon-persoon-matches tonen uitsluitend aan dat een persoon in beide DNA-databanken is opgenomen. Alleen als een door het buitenland naar Nederland verstuurd DNA-profiel een match geeft met een persoon die in Nederland gezocht wordt, geeft de match nuttige informatie omdat het kan betekenen dat de gezochte persoon zich in het land bevindt waar het matchende DNA-profiel uit afkomstig is.

4.6 Internationale matches

Nederland vergeleek haar DNA-profielen al met Duitsland, Oostenrijk, Spanje, Luxemburg, Slovenië, Finland, Frankrijk, Bulgarije en Slowakije. Op 24 mei 2011 kwam Roemenië daarbij. Als gevolg van de ingebruikname van nieuwe DNA-databanksoftware is de communicatie met Duitsland en Roemenië vanaf augustus 2011 tijdelijk gestopt. Zowel Duitsland als Roemenië werken hard om de communicatie weer op gang te brengen, maar ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag was dit nog niet gelukt.

Tabel 5 laat zien hoeveel unieke internationale matches inmiddels zijn gevonden en wat hun verwerkingsstatus was op 1 januari 2012.

Delicttype	Aantal matchende sporen	Percentage matchende sporen
Volumecriminaliteit (inbraken, autodiefstallen etc.)	11.838	87,7 %
Levensdelicten	546	4,0 %
Overvallen	483	3,6 %
Zedenmisdrijven	403	3,0 %
Overtreding Opiumwet	77	0,6 %
Overige delicten	145	1,1 %
Totaal	13.492	100 %

Tabel 4: Verdeling van matches met veroordeelden naar delicttype.

In het DNA-jaarverslag van 2008 en op de internetsite van het NFI¹³ zijn meer details over de diverse verwerkingsstatussen te vinden. In de tabel is te zien dat er op 1-1-2012 een achterstand was in het beoordelen van internationale matches. Dit werd veroorzaakt doordat zowel Frankrijk als Spanje na het in gebruik nemen van hun nieuwe DNA-databanksoftware grote hoeveelheden DNA-profielen naar Nederland stuurden. Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag was deze achterstand weggewerkt. Het totaal aantal matches (8.718) lijkt niet veel hoger dan in 2010 (8.668). Dit komt doordat op grond van EU-regels vanaf 2011 matches die meerdere malen zijn voorgekomen, niet meer worden gerapporteerd. Alle doublures zijn dus verwijderd. Hieronder vallen ook de dubbele spoorspoor-matches die ontstaan wanneer twee landen het uitwisselen van DNA-profielen starten en elkaar alle sporen toesturen die in hun eigen DNA-databank nog niet met een persoon gematcht hebben.

In 2011 zijn in totaal 467 internationale matches gerapporteerd aan het Openbaar Ministerie en de politie. Hiermee komt het totaal aantal sinds 2008 gerapporteerde internationale matches op 2.291. In onderstaand kader wordt één van die matches nader belicht in een persbericht van het Openbaar Ministerie.

**Aanhouding voor verkrachting in 1998
30 december 2011 - Arrondissementsparket Arnhem**

Donderdag 29 december is een 50-jarige man uit Bosnië aangehouden op verdenking van verkrachting van een 19-jarige vrouw in 1998. De man kon

aangehouden worden na een DNA-match. Op 3 september 1998 reisde een 19-jarige vrouw met de trein (vanuit de richting Utrecht). Omdat ze in slaap gevallen was, miste zij het station waar ze uit moest stappen. Ze stapte vervolgens in Arnhem uit en er was geen gelegenheid meer om terug te reizen. Een medepassagier, de nu 50-jarige man, bood aan om een in de buurt wonend familielid te bellen. Vervolgens heeft hij de 19-jarige vrouw verkracht op de Boterdijk in Arnhem. De vrouw liep hierbij ernstige verwondingen op. Destijds is er onderzoek gedaan naar deze verkrachting. Ook is in Opsporing Verzocht aandacht aan de zaak besteed. Er kon destijds helaas geen verdachte worden aangehouden.

DNA

Na de verkrachting kon DNA van de dader worden veiliggesteld. Dit DNA werd in de DNA-databank opgeslagen. Dit leverde geen match op in de Nederlandse DNA-databank. In 2010 leverde dit echter wel een match op met DNA in de Franse DNA-databank. Hierdoor kwam de politie (middels een rechtshulpverzoek) op het spoor van de 50-jarige man uit Bosnië. Vervolgens is een Europees Aanhoudingsbevel uitgevaardigd tegen deze verdachte. De man is aangehouden in Kroatië en op 29 december overgedragen aan de politie in Arnhem. Op vrijdag 30 december 2011 is hij voorgeleid aan de rechter-commissaris van de rechtbank Arnhem. Het slachtoffer is over de aanhouding geïnformeerd.

Verwerkingsstatus op 1 januari 2012	Match met:										Totaal
	DE	AT	SI	LU	ES	FI	FR	BG	SK	RO	
Nog te beoordelen	0	42	1	2	62	1	246	0	0	0	354
Extra informatie nodig uit Nederland	113	3	0	0	3	3	26	1	1	1	151
Extra informatie nodig uit buitenland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Extra onderzoek nodig in Nederland	11	1	1	0	0	0	4	0	0	0	17
Extra onderzoek nodig in het Buitenland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerapporteerd	1057	397	16	40	196	38	530	8	1	8	2291
Geen verdere actie nodig	4612	288	26	11	159	64	595	4	19	4	5782
Geen match	57	9	1	0	2	6	47	0	1	0	123
Totaal	5850	740	45	53	422	112	1448	13	22	13	8718

Tabel 5: Aantal en verwerkingsstatus van de internationale matches met Duitsland (DE), Oostenrijk (AT), Slovenië (SI), Luxemburg (LU), Spanje (ES), Finland (FI), Frankrijk (FR), Bulgarije (BG), Slowakije (SK) en Roemenië (RO).

¹³ www.forensischinstituut.nl/dna-databank/dna-themas/verdrag_van_prum/index.aspx#paragraf11.

5 Kwaliteitscontrole en -verbetering

In het jaarverslag 2010 is extra aandacht besteed aan de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de verlening van het hierop gebaseerde keurmerk Privacy Audit Proof. In 2011 is dit keurmerk, dat net als de ISO-17025 accreditatie een geldigheidsduur kent van een jaar, opnieuw verleend op basis van een nieuwe privacy audit. Ook in 2011 is weer veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de werkprocessen¹⁴ rond het gebruik en beheer van de DNA-databank.

5.1 Verbetermanagement

Bij het bewaken en verbeteren is het belangrijk om aandacht te hebben voor het analyseren van fouten die tijdens of na afloop van de werkprocessen worden ontdekt. Deze analyses kunnen helpen bij het verbeteren van de werkprocessen. Fouten die dankzij ingebouwde controlestappen tijdens de werkprocessen worden ontdekt en gecorrigeerd, hebben extern geen negatieve gevolgen. Ze worden intern echter wel positief gebruikt om processen verder te verbeteren. Tabel 6 vermeldt het aantal gevallen waarvan de beheerder van de DNA-databank in 2011 achteraf constateerde dat de werkprocessen niet correct waren verlopen. Bovendien toont de tabel wat – na analyse van het voorval – de oorzaak bleek te zijn.

Administratieve fouten betreffen gegevens die onjuist aan de DNA-databank werden verstrekt. Extern wil zeggen van buiten de afdeling DNA-databank en intern van binnen de afdeling DNA-databank. De zes onjuiste handelingen van medewerkers hebben betrekking op het onbedoeld niet of niet correct rapporteren van matches in de DNA-databank. Gerelateerd aan het aantal DNA-databankopnames bedraagt het foutpercentage 0,06.

Vrijwel alle gevonden matches worden verstrekt aan DNA-deskundigen van het NFI. Deze nemen de matches op in hun rapportages. Deze deskundigen controleren de

Oorzaak	Aantal
Externe administratieve fout	8
Interne administratieve fout	5
Technisch probleem	0
Onjuiste handeling medewerker	6
Externe contaminatie	21
Oorzaak niet te achterhalen	0

Tabel 6: Oorzaak en aantal achteraf geconstateerde fouten in de werkprocessen rond het gebruik en beheer van de DNA-databank.

matches nogmaals en corrigeren deze zonedig, voordat ze de matchrapportage versturen. Voor zover de beheerder van de DNA-databank kon nagaan, hadden deze fouten geen gevolgen in strafzaken. De 21 externe contaminatiegevallen zijn veroorzaakt door de opname van DNA-profielen van forensisch opsporingsmedewerkers van een aantal politieregio's in de eliminatiedatabank. Hierdoor konden DNA-profielen, waarvan ten onrechte werd aangenomen dat het delictgerelateerde sporen waren, uit de DNA-databank worden verwijderd.

In 2011 zijn alle meldingen door het NFI openbaar gemaakt in het kader van het verbetermanagement. Ook de meldingen die betrekking hebben op de werkprocessen van de DNA-databank maken hier deel van uit.

5.2 Digitale gegevensuitwisseling met het Openbaar Ministerie

In 2010 startte het Openbaar Ministerie met het digitaal aanleveren van DNA-onderzoekopdrachten. Dankzij deze aanleverwijze hoeft het NFI de gegevens niet meer vanaf papier in zijn zakenbeheersysteem in te voeren. Dit voorkomt nieuwe fouten in persoonsgegevens en het doorgeven daarvan aan de strafrechtsketendatabank waarin alle in de DNA-databank opgenomen personen staan geregistreerd. In de loop van 2011 is het Openbaar Ministerie ook de kennisgevingen die betrekking hebben op nieuwe veroordelingen digitaal gaan aanleveren aan de DNA-databank. Correct aangeleverde berichten worden geautomatiseerd verwerkt, waarbij de bij de nieuwe veroordeling behorende verwijderdatum van het DNA-profiel wordt berekend.

5.3 Identiteitsfraude

Via de DNA-databank kunnen mogelijke gevallen van identiteitsfraude aan het licht komen. Als twee met elkaar matchende DNA-profielen met verschillende personalia zijn aangeleverd, wijst dit erop dat tenminste in één van beide gevallen bij de DNA-afname een valse identiteit is gebruikt. Als twee DNA-profielen met dezelfde personalia zijn aangeleverd maar niet met elkaar matchen, wijst dit erop dat er DNA-materiaal is afgenomen bij twee verschillende personen. Eén à twee keer per jaar controleert de beheerder van de DNA-databank of zich nieuwe van dergelijke gevallen hebben voorgedaan en rapporteert die vervolgens aan JustID. In de afgelopen jaren zijn enkele tientallen gevallen gerapporteerd. Naar verwachting zal het aantal gevallen afnemen nu de Wet identiteitsvaststelling verdachten, veroordeelden en getuigen van kracht is geworden. Door deze nieuwe wet zal namelijk vooraf-

¹⁴ De werkprocessen van de afdeling DNA-databank staan beschreven in hoofdstuk 5 van het jaarverslag 2007.

gaand aan de afname van celmateriaal voor een DNA-onderzoek de identiteit van een persoon worden geverifieerd met behulp van vingerafdrukken.

5.4 Het voorkomen van vals negatieve matches

De beheerder van de DNA-databank heeft in 2011 een nieuw kwaliteitscontrole-instrument in gebruik genomen. Hiermee kunnen vals negatieve matches opgespoord worden. Vals negatieve matches zijn matches die je had moeten vinden, maar die je niet vindt omdat één van beide DNA-profielen een fout bevat. Alhoewel de werkprocessen rond de bepaling van DNA-profielen zodanig zijn ingericht dat fouten zoveel mogelijk worden voorkomen, kan het heel af en toe toch voorkomen dat er een fout in een DNA-profiel sluipt. Dat kan diverse oorzaken hebben, bijvoorbeeld het wegvallen van een piek als gevolg van een (te) lage DNA-concentratie of het onbedoeld onjuist afleiden van een enkelvoudig profiel uit een mengprofiel.

Het nieuwe kwaliteitscontrole-instrument bestaat eruit dat alle DNA-profielen in de DNA-databank regelmatig met elkaar worden vergeleken waarbij er bij één DNA-kenmerk een verschil wordt toegestaan. Op deze manier komen DNA-profielen bovendien voor die op één DNA-kenmerk van elkaar verschillen. Van deze DNA-profielen worden de oorspronkelijke analysedata onderzocht om na te gaan of er wellicht een fout in één van beide DNA-profielen is geslopen. Bij de ingebruikname van het nieuwe kwaliteitscontrole-instrument zijn elf DNA-profielen gevonden die in het verleden hadden moeten matchen maar dat niet gedaan hebben omdat ze een fout bevatten.

Ook bij de internationale uitwisseling van DNA-profielen wordt dit kwaliteitscontrole-instrument gehanteerd waardoor inmiddels vier internationale vals negatieve matches zijn voorkomen.

5.5 Publicaties

Twee publicaties uit 2011 waarvan de gemandateerde beheerder van de DNA-databank (mede)auteur is, gingen in op de werkprocessen van de DNA-databank:

- Forensic DNA Profiles Crossing Borders in Europe (Implementation of the Treaty of Prüm). Profiles in DNA 2011.
- De detectie van vals positieve en de preventie van vals negatieve matches bij grootschalige DNA-databank-vergelijkingen. Expertise en Recht December 2011, 219-221.

6 Wet- en regelgeving

Dit hoofdstuk beschrijft de ontwikkelingen in wet- en regelgeving in 2011 die invloed hebben of krijgen op het gebruik en beheer van de DNA-databank.

- Op 1 oktober 2010 is de Wet identiteitsvaststelling verdachten, veroordeelden en getuigen¹⁵ en het daarop gebaseerde Besluit identiteitsvaststelling verdachten en veroordeelden¹⁶ in werking getreden. Bij dat besluit zijn de bewaartermijnen van de DNA-profielen in het Besluit DNA-onderzoek in strafzaken aangepast. Ook is bij dat besluit geregeld dat de Justitiële Informatiedienst het NFI informeert om het DNA-profiel en celmateriaal en de identificerende persoonsgegevens van een verdachte of veroordeelde, binnen de daarvoor gestelde termijn te vernietigen. De Justitiële Informatiedienst verwachtte in 2011 een voorziening te kunnen realiseren waarmee zij hun nieuwe taak kon gaan uitvoeren, maar om de reden die is aangegeven in hoofdstuk 3, is dat niet gelukt. De beheerder van de DNA-databank heeft in 2011 daarom de bewaartermijnen, zoals sinds de totstandkoming van de DNA-databank het geval, bewaakt.
- Op 22 november 2011 stemde de Eerste Kamer vóór de wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden. Reden hiervoor is de introductie van DNA-verwantschapsonderzoek in het strafrecht, DNA-onderzoek naar uiterlijk waarneembare persoonskenmerken van het onbekende slachtoffer en de regeling van enige andere onderwerpen. Ook regelt deze wet nog een aantal andere zaken:
- Het breidt DNA-onderzoek naar uiterlijk waarneembare persoonskenmerken uit tot ongeïdentificeerde slachtoffers. Tot dat moment was dat type onderzoek alleen mogelijk bij onbekende daders.
- Aan de hulpofficier van justitie is de bevoegdheid toegekend tot het verrichten van DNA-onderzoek aan celmateriaal van onbekende verdachten in geval van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen misdrijven¹⁷. Voor die tijd hadden alleen de officier van justitie en de rechter-commissaris deze bevoegdheid.

De wet zal naar verwachting op 1 april 2012 van kracht worden.

Ter uitwerking van deze wet is een ontwerpbesluit in procedure gebracht dat het Besluit DNA-onderzoek in

strafzaken wijzigt. Dat ontwerpbesluit voorziet er tevens in dat aan de opsomming van personen van wie op basis van dat besluit een DNA-profiel in de DNA-databank wordt vastgelegd, toegevoegd worden de personen van wie vermoed wordt dat zij vermist zijn als gevolg van een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is. Bovendien wijst dat ontwerpbesluit de oogkleur aan als uiterlijk waarneembaar persoonskenmerk, dat kan worden gebruikt ten behoeve van de identiteitsvaststelling van een onbekende verdachte of een onbekend slachtoffer. Dit besluit zal tegelijkertijd met de nieuwe wet in werking treden.

- Op 19 april 2011 heeft de Tweede Kamer een motie aanvaard die betrekking heeft op de positie van de DNA-databank¹⁸. Naar aanleiding van deze motie heeft de Minister van Veiligheid en Justitie de Tweede Kamer laten weten dat door een aanpassing van het Besluit DNA-onderzoek in strafzaken de positie van de DNA-deskundigen van alle forensische DNA-laboratoria in Nederland aan elkaar gelijk gemaakt zullen worden¹⁹.
- In 2011 nam de Tweede Kamer het voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de aanpassing van de regeling van de vervolgingsverjaring²⁰ in behandeling. Dit wetsvoorstel voorziet erin dat de verjaringstermijnen voor verschillende misdrijven worden verlengd of komen te vervallen. Als het wetsvoorstel wordt aanvaard, zullen het celmateriaal en de DNA-profielen die in verband staan met die misdrijven, langer bewaard worden.
- Daarnaast is er nog een wetsvoorstel bij de Eerste Kamer in behandeling dat gevolgen heeft voor de DNA-databank: voorstel van Wet herziening ten nadele²¹. Als dit wetsvoorstel wordt aanvaard, zullen het DNA-profiel en het celmateriaal van de gewezen verdachte worden bewaard als de zaak betrekking heeft op een opzettelijk begaan misdrijf dat de dood van een ander ten gevolge heeft. Deze gegevens mogen gedurende de bewaartermijn voor geen ander doel gebruikt worden dan voor een herzieningsprocedure ten nadele van de gewezen verdachte.

¹⁵ Staatsblad 2009, 317.

¹⁶ Staatsblad 2009, 352.

¹⁷ Het gaat hierbij om de misdrijven, bedoeld in de artikelen 310 en 311, eerste lid, onderdelen 1°, 4° en 5°, van het Wetboek van Strafrecht.

¹⁸ Kamerstukken II 2010/11, 32 168, nr. 16.

¹⁹ Kamerstukken 32168, 2011/12, nr.17.

²⁰ Kamerstukken II 2010/11, 32 890, nr. 2.

²¹ Kamerstukken I 2011/12, 32 044, nr. A.

7 Voorlichting

Dit hoofdstuk gaat in op de voorlichting over de DNA-databank en het beheer ervan. Dit gebeurt via dit jaarverslag, de internetsite www.DNAsporen.nl, bezoeken, presentaties en publicaties.

7.1 Internetsite

Via de internetsite www.DNAsporen.nl hield de beheerder van de DNA-databank het publiek op de hoogte van ontwikkelingen rond forensisch DNA-onderzoek in Nederland en daarbuiten, als dit voor Nederland interessant is. Daarnaast kan het publiek via deze site maandelijks de groei volgen van de DNA-databank en het aantal matches dat via deze en buitenlandse databanken gevonden wordt. In december 2011 is de inhoud van de internetsite www.DNAsporen.nl onderdeel geworden van de internetsite van het NFI. Dit is het gevolg van verplichtingen die voortvloeien uit de invoering van een rijksbrede huisstijl door de overheid. De URL www.DNAsporen.nl kan nog wel gebruikt worden maar is doorgelinkt naar: www.forensischinstituut.nl/dna-databank. In de nieuwe omgeving is het niet meer mogelijk om attenderingsmails te versturen aan mensen die hebben aangegeven daar belangstelling voor te hebben. In plaats daarvan kan men gebruikmaken van een zogenaamde RSS-feed om op de hoogte te blijven van nieuwe informatietoevoegingen. In 2011 werd 74 keer nieuwe informatie aan de internetsite toegevoegd.

7.2 Bezoekers, presentaties en publicaties

In 2011 ontving de beheerder van de DNA-databank bezoekers uit Nederland, Denemarken, Suriname en Estland. Daarnaast hield hij het afgelopen jaar 22 presentaties waarvan zes in het buitenland. In hoofdstuk 5.3 zijn de twee publicaties genoemd waaraan de beheerder van de DNA-databank in 2011 meewerkte.

8 Projecten en studies

Dit hoofdstuk behandelt lopende projecten rond de DNA-databank of projecten waarin informatie uit de DNA-databank is of wordt gebruikt.

- Het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) doet aan de hand van met elkaar matchende DNA-profielen van sporen, onderzoek naar het gedrag van onbekende daders. De hiervoor benodigde zaakgegevens zijn met toestemming van de toenmalige Minister van Justitie door de beheerder van de DNA-databank verzameld en aan het NSCR verstrekt.
- In 2011 zijn twee computerprogramma's voor het vergelijken van DNA-profielen van ongeïdentificeerde en vermiste personen (zowel in individuele gevallen als bij rampsituaties) met elkaar vergeleken. Beide zijn in principe geschikt voor gebruik door het NFI. De eerste is het door de FBI ontwikkelde programma CODIS 7 en de tweede het door het NFI en Smart Research BV ontwikkelde programma Bonaparte. Meer hierover leest u in hoofdstuk 9.
- In 2011 zijn twee WODC-studies gestart die betrekking hebben op forensisch DNA-onderzoek:
- Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de mogelijkheid om deelname aan een grootschalig DNA-onderzoek verplicht te stellen.²²
- Een onderzoek naar de effectiviteit van de wet DNA-onderzoek bij veroordeelden.²³

²² Voor meer informatie over dit project zie:

<http://wodc.nl/onderzoeksdatabase/verplichte-deelname-burgers-aan-grootschalig-dna-verwantschapsonderzoek.aspx>

²³ Voor meer informatie over dit project zie: <http://wodc.nl/onderzoeksdatabase/effectiviteit-van-opsporingsmiddelen-dna-v.aspx>

9 DNA-databank voor Vermiste Personen

De DNA-databank voor Vermiste Personen is onderdeel van het Vermiste Personen Systeem (VPS) van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Het NFI doet het DNA-onderzoek en beheert deze databank voor het KLPD.

9.1 Groei en resultaten

In tabel 7 is te zien hoe de DNA-databank voor vermiste personen in 2011 groeide.

De DNA-databank voor Vermiste Personen was sinds de start in 2007 behulpzaam bij tien identificaties. Vanaf oktober 2011 worden de DNA-profielen van vermiste personen en ongeïdentificeerde stoffelijke resten ook opgenomen de DNA-databank van Interpol in Lyon. Op deze manier kunnen ook internationale vergelijkingen worden uitgevoerd. Bij de ingebruikname van de DNA-databank van Interpol werd meteen ook een match gevonden, maar achteraf bleek die match ook al eerder langs andere weg gevonden te zijn. De bij de match betrokken DNA-profielen zijn daarop uit de DNA-databank van Interpol verwijderd.

9.2 CODIS-Bonaparte-vergelijking

Van 2007 tot en met 2011 gebruikte de DNA-databank voor Vermiste Personen het DNA-databankprogramma CODIS in combinatie met een ander programma om relaties te analyseren die genetisch complexer zijn dan ouder-kindrelaties. Deze programma's voldeden echter onvoldoende aan de eisen van het NFI. Daarom is hiervoor in de afgelopen jaren door het NFI en de aan de Universiteit van Nijmegen gelieerde firma Smart Research BV een eigen programma ontwikkeld dat de naam Bonaparte²⁴ kreeg, naar Napoleon Bonaparte die de

achternamen in Nederland invoerde. Het programma was net op tijd gereed om daarmee de identificaties te kunnen uitvoeren van de slachtoffers van de vliegramp bij Tripoli in mei 2010. Ondertussen heeft de FBI haar DNA-databankprogramma CODIS ook geschikt gemaakt om dit soort complexere analyses te kunnen uitvoeren. Het NFI heeft in de loop van 2011 de beschikking gekregen over deze CODIS-versie. Om te kunnen kiezen tussen beide programma's zijn ze in 2011 uitgebreid met elkaar vergeleken. Daarbij is gebleken dat Bonaparte beter aan de eisen van het NFI voldoet dan CODIS.

9.3 Identificatie via de DNA-databank voor strafzaken

DNA-profielen van ongeïdentificeerde overleden slachtoffers kunnen zowel in de DNA-databank voor Vermiste Personen als in de DNA-databank voor strafzaken zijn opgenomen. Door een aanpassing van het Besluit DNA-onderzoek in strafzaken, zoals beschreven in hoofdstuk 6, wordt het in 2012 mogelijk om DNA-profielen van ongeïdentificeerde overleden slachtoffers, die zich alleen in de DNA-databank voor Vermiste Personen bevinden, te vergelijken met de DNA-profielen uit de DNA-databank voor strafzaken opdat de identiteit van deze overleden onbekende personen kan worden vastgesteld.

Soort profiel	31-12-2010	31-12-2011
(Voorwerpen van) uit Nederland afkomstige vermiste personen	169	198
Familieleden van uit Nederland afkomstige vermiste personen	367	431
# waarvan ouders	155	187
# waarvan kinderen	100	115
# waarvan broers of zussen	103	118
# waarvan echtgenoten	9	11
In Nederland gevonden ongeïdentificeerde stoffelijke resten	247	310
Via Interpol verkregen (familieleden van) vermiste personen	0	10
Via Interpol verkregen ongeïdentificeerde stoffelijke resten	2	29
Totaal	785	978

Tabel 7: Samenstelling van de DNA-databank voor Vermiste Personen.

²⁴ Voor meer informatie over het programma Bonaparte zie: <http://www.bonaparte-dvi.com/en/index.html>.

10 Internationale activiteiten

In dit hoofdstuk komen de internationale activiteiten van de gemandateerd beheerder van de DNA-databank aan de orde.

10.1 ENFSI²⁵

De DNA-database & Legislation Subgroup van de DNA-werkgroep van het ENFSI – waarvan de beheerder van de Nederlandse DNA-databank voorzitter is – heeft ook in 2011 het document ‘DNA-database Management. Review and Recommendations’ geactualiseerd. Met dit document kunnen landen een DNA-databank opzetten of hun bestaande DNA-databanken verbeteren. Overheden en toezichthouders kunnen het document ook gebruiken om te toetsen hoe goed een DNA-databank beheerd wordt door een daartoe aangewezen organisatie. Zoals in hoofdstuk 3 staat, zijn in 2011 – naast de actualisatie van de tot dan toe bestaande inhoud – twee nieuwe onderdelen toegevoegd. Eén hoofdstuk over het beheer van DNA-databanken voor vermiste en ongeïdentificeerde personen en een bijlage met richtlijnen en formulieren voor het auditen van DNA-databanken. De DNA-database & Legislation Subgroup verzorgt ook vergelijkende overzichten van DNA-wetgeving en DNA-databankgegevens, die elk half jaar op de ENFSI-internetsite worden gepubliceerd²⁶.)

10.2 Working Party on Information Exchange and Data Protection (DAPIX)

De DAPIX is onder andere belast met de implementatie van de EU-Prüm-Raadsbesluiten. Drie subwerk-groepen houden zich bezig met de verschillende informatiestromen: DNA, vingerafdrukken en kentekengegevens. De beheerder van de Nederlandse DNA-databank vertegenwoordigt Nederland in de DNA-subwerkgroep samen met een collega van de afdeling Informatisering & Automatisering van het NFI. Daarnaast is hij de Lead Scientist van deze subwerkgroep van de DAPIX. In die functie zorgt hij voor inhoudelijke ondersteuning van het halfjaarlijks wisselende

EU-voorzitterschap van de DAPIX (het eerste half jaar van 2011 was dat Hongarije en het tweede half jaar Polen), het Raadssecretariaat en de Commissie, bij de implementatie van de Prüm-Raadsbesluiten. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor bepaalde veranderingsprocessen, zoals de introductie van nieuwe DNA-merkers, en is hij het aanspreekpunt voor landen die problemen ondervinden bij de implementatie van de Prüm-Raadsbesluiten.

10.3 CODIS

Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 organiseerde de beheerder van de Nederlandse DNA-databank op 6 april 2011 in Brussel de zevende Europese CODIS-user meeting. Ook de achtste Europese CODIS-user meeting wordt weer georganiseerd door de Nederlandse beheerder en zal op 24 april 2012 in Linköping (Zweden) plaatsvinden. Omdat zoveel Europese landen CODIS gebruiken, besloot de FBI om een nieuwe versie van CODIS geschikt te maken voor het internationaal uitwisselen van DNA-profielen in het kader van de EU-Prüm-Raadsbesluiten. Nederland heeft met Duitsland, Oostenrijk, Spanje, Denemarken en Finland deelgenomen aan het ontwikkelen en testen van deze nieuwe CODIS-versie in de CODIS-Prüm-Interoperability-Working Group (CPIWG) die hiervoor door de FBI werd opgericht. In augustus 2011 heeft Nederland deze nieuwe CODIS versie in gebruik genomen; wél voor het internationaal uitwisselen van DNA-profielen in het kader van de EU-Prüm-Raadsbesluiten, maar niet voor het analyseren van relaties die genetisch complexer zijn dan ouder-kind-relaties (zie § 9.2).

10.4 Caribisch Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Het NFI doet DNA-onderzoek voor en beheert de DNA-databanken van Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Onderstaande tabel toont hoeveel DNA-profielen zich op 31-12-2010 en op 31-12-2011 in de diverse DNA-databanken

Type DNA-profiel	Caribisch Nederland		Aruba		Curaçao		Sint Maarten	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Verdachte	29	46	6	7	78	79	57	84
Spoor	23	38	1	2	19	19	27	69
Slachtoffer	0	0	0	0	0	0	1	2
Totaal	52	84	7	9	97	98	85	155

Tabel 8: Groei van het aantal DNA-profielen in de DNA-databanken van de Caraïben.

²⁵ ENFSI: European Network of Forensic Science Institutes.

²⁶ Zie: <http://www.enfsi.eu/page.php?uid=98>.

bevonden.

Tot nu toe is het wettelijk gezien niet mogelijk om op reguliere basis DNA-profielen van de diverse DNA-databanken uit tabel 8 onderling of met de Nederlandse DNA-databank te vergelijken. In individuele gevallen is dit mogelijk via een interregionaal rechtshulpverzoek.

11 Vooruitblik naar 2012

In 2012 zal naar verwachting weer een aantal nieuwe landen DNA-profielen gaan uitwisselen met Nederland in het kader van de EU-Prüm-Raadsbesluiten. Nederland heeft zich bereid verklaard om België, Estland, Polen, Malta, Griekenland en Engeland te helpen om de daarvoor benodigde toestemming van de Raad van de Europese Unie te krijgen. Ook zal het in 2012 mogelijk worden om forensisch DNA-verwantschapsonderzoek te doen met de DNA-databank. Naar verwachting zal daar ook gebruik van gemaakt gaan worden. Daarnaast zal er weer een vervolg-audit worden uitgevoerd om de geldigheidsduur van het Privacy Audit Proof-keurmerk te verlengen. Verder heeft de gemandateerd beheerder van de DNA-databank een tweetal jaarlijks terugkerende doelen:

- Het aansturen van de jaarlijkse actualisatie van het ENFSI DNA-werkgroepdocument 'DNA-database Management. Review and Recommendations'.
- De inhoudelijke organisatie van de European CODIS User Conference.

Bijlage: Thema's van jaarverslagen van de DNA-databank

2006: Kennismaken met de Nederlandse DNA-databank voor strafzaken

2007: Plaats en functie van de DNA-databank in de strafrechtsketen

2008: Internationale uitwisseling van DNA-profielen op grond van het Verdrag van Prüm

2009: Minderjarigen in de DNA-databank

2010: Wet bescherming persoonsgegevens

2011: Forensisch DNA-verwantschapsonderzoek

Dit is een uitgave van:

Nederlands Forensisch Instituut
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Tekst: Dr. Ir. C.P. (Kees) van der Beek, MBA

Postbus 24044 | 2490 aa Den Haag
T (070) 888 66 66
F (070) 888 65 55

Internet: www.forensischinstituut.nl/dna-databank/

© Rijksoverheid | April 2012